

větší koordinace při rozvíjení a realizaci jednotlivých úmluv. Otázka environmentálních úmluv je spojována s přístupem k informacím, participací veřejnosti a *environmentální demokracii*. Nehovoří však o žádné nové úmluvě v oblasti životního prostředí a udržitelného rozvoje. Realizace principů obsažených v Deklaraci z Ria by mělo být předmětem pravidelného posuzování na půdě CSD.

Informace a nástroje měření pokroku (111–115)

Přijatý text zdůrazňuje potřebu odpovídajících informací pro přijímání rozhodnutí týkajících se udržitelného rozvoje. Je třeba také podporovat šíření těchto informací. Zdůrazněna je role hodnocení vlivů na životní prostředí (EIA) a národních zpráv o realizaci Agendy 21, vyzdvižen je i pracovní program CSD týkající se indikátorů udržitelného rozvoje. V roce 2000 by podle něj měl být na bázi dobrovolnosti ve vybraných zemích zaveden systém agregovaných indikátorů. Negociacemi ovšem "neprošla" pasáž o dobrovolných mezinárodních "ověřkách" indikátorů ve vybraných zemích.

D. Mezinárodní institucionální uspořádání (odstavce 116–137)

Poslední část dokumentu je věnována tradičně citlivým institucionálním otázkám. Pracně dohodnutý text zdůrazňuje především roli samotné CSD a rovněž UNEP, vyzývá k efektivnějším mechanismům koordinace mezi orgány a organizacemi systému OSN (specificky jsou jmenovány pouze UNDP, UNCTAD, WTO a Světová banka), zapojenými do realizace Agendy 21 a předpokládá další systematické vyhodnocení realizace Agendy 21 r. 2002. Přílohou dokumentu je i plán práce CSD na další 4 roky.

Jan Kára

Program Capacity 21 v Slovenskej republike

Na Konferencii OSN o životnom prostredí a rozvoji r. 1992 v Riu de Janeiro prijali okrem iných významných dokumentov aj Agendu 21. Uplatnenie Agendy 21 však vyžaduje sústredenie všetkých možných zdrojov. Z tejto skutočnosti vychádzal aj Rozvojový program OSN UNDP (United Nations Development Programme), ktorý v záujme podpory uplatňovania záverov Konferencie založil program *Capacity 21*. Program sa chápe predovšetkým ako nástroj, ktorý pomáha krajinám pri budovaní kapacít na dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja.

V máji 1997 bol podpísaný medzi UNDP a vládou SR program *Capacity 21* pre SR.

Hlavným cieľom programu *Capacity 21* v Slovenskej republike je vybudovať funkčnú sieť na podporu environmentálneho hodnotenia a trvalo udržateľného rozvoja. Poslaním tejto siete bude podpora výmeny skúseností a informácií medzi účastníkmi, umožnenie ich užšej spolupráce a vytvorenie priestoru na diskusiu o otázkach posudzovania vplyvov a trvalej udržateľnosti. Posudzovanie vplyvov na životné prostredie je dôležitým východiskovým bodom uplatnenia princípov trvalej udržateľnosti, presadzovania harmonizácie ekonomického rozvoja s environmentálnymi záujmami (medziodvetvej integrácie) a posilňovania účasti verejnosti. Sieť účastníkov tohto procesu by mala byť len prvým krokom pri budovaní siete na podporu trvalej udržateľnosti v Slovenskej republike. Ľudská a inštitucionálna sieť by mala byť elektronicky prepojená a dobudovaná v rámci Programu SDNP (Sustainable Development Networking Programme).

Na financovaní programu *Capacity 21* pre SR sa podieľa okrem UNDP aj vláda SR a Regionálne environmentálne centrum v Bratislave. Program garantuje vláda SR, MŽP SR je výkonným orgánom tohto programu. Program *Capacity 21* má niekoľko častí:

● **Integrácia existujúcich kapacít**

Táto časť programu je zameraná na integrovanie odborníkov reprezentujúcich orgány štátnej správy a samosprávy, vedeckovýskumné a vzdelávacie pracoviská, súkromný sektor, mimovládne organizácie, ako aj verejnosť (ďalej len účastníkov), ktorí vstupujú do procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie (Environmental Impact Assessment – EIA).

Cieľom tejto etapy je zmonitorovať súčasný stav a vytypovať potenciálne možnosti na podporu procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie a trvalej udržateľnosti v Slovenskej republike, ako aj vytvoriť sieť na podporu vzájomnej komunikácie jej účastníkov. Na naplnenie tohto cieľa sa budú konať r. 1997 tri a r. 1998 štyri pracovné stretnutia, zamerané na nasledujúce tematické okruhy:

- Energia a životné prostredie,
- Odpadové hospodárstvo a životné prostredie,
- Priemyselná výroba a životné prostredie,
- Vodné hospodárstvo a životné prostredie,
- Infaštruktúra/doprava a životné prostredie,
- Lesníctvo, poľnohospodárstvo a životné prostredie,
- Obchod/cestovný ruch a životné prostredie.

Účastníci workshopov a inštitú-

cie, ktoré reprezentujú, budú tvoriť základ tejto siete.

Na pracovných stretnutiach sa prediskutuje súčasný stav v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie a navrhnu sa odporúčania na jeho skvalitnenie. Bude sa diskutovať aj o uplatňovaní trvalo udržateľných trendov v spomínaných oblastiach. Publikácie – zborníky z týchto stretnutí – budú obsahovať referáty a výsledky diskusií, ako aj závery pracovných stretnutí. Odporúčania vychádzajúce zo záverov diskusií budú podkladom na skvalitnenie procesu posudzovania vplyvov v SR a budú tiež predmetom diskusie širokej odbornej verejnosti. Záverečná publikácia zo všetkých pracovných stretnutí by mala zosumarizovať všetky pripomienky a výsledky všetkých diskusií.

Prvé zo série pracovných stretnutí zamerané na tému **Energia a životné prostredie** sa uskutočnilo v Piešťanoch v dňoch 30. septembra a 1. októbra 1997. Ďalšie, na tému **Odpadové hospodárstvo a životné prostredie**, sa uskutoční v novembri tohto roku.

● Budovanie siete

Nosnou časťou programu Capacity 21 je vytvoriť sieť účastníkov procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie zameranú na aktívnu výmenu informácií a skúseností, uľahčenie nadväzovania spolupráce a podporu vzájomnej komunikácie medzi účastníkmi. Sieť by sa v čo najkratšom čase mohla stať dôležitým nástrojom na podporu trvalej udržateľnosti v Slovenskej republike.

Základ siete budú tvoriť zoznamy odborníkov, ktoré budú obsahovať mená, kontaktné adresy, relevantné vedomosti, schopnosti a skúsenosti účastníkov. Údaje sa spracujú niekoľkými spôsobmi (napr. podľa regiónov, sektorov, subjektov procesu posudzovania atď.). Budú jednak prílohou publikácie

z jednotlivých pracovných stretnutí a konečný zoznam vyjde v záverečnej publikácii. Tieto zoznamy budú tiež uvedené na internetovskej stránke. Zoznam účastníkov pracovných stretnutí bude základom konečnej siete.

O zameraní a fungovaní tejto siete sa bude diskutovať počas jednotlivých pracovných stretnutí. Cieľom je, aby sa sami budúci účastníci podieľali nielen na jej tvorbe, ale aj na určovaní jej smerovania. Takéto zainteresovanie už v etape vzniku môže výrazne podporiť jej ďalšie využívanie a rozvoj. Sieť sa nebude obmedzovať len na účastníkov pracovných stretnutí, tí by mali tvoriť len jej jadro, mali by sa do nej zapojiť ďalšie subjekty, a to nielen tie, ktoré sa zaoberajú posudzovaním vplyvov na životné prostredie, ale aj tie, ktoré sa venujú otázkam trvalej udržateľnosti.

Výmena skúseností a informácií bude iniciovaná priamo programom Capacity 21 tak, že výsledky aktivít tohto programu sa budú distribuovať všetkým členom siete. Okrem toho sa bude podporovať priama komunikácia a výmena skúseností a informácií medzi jednotlivými účastníkmi siete.

● Podpora environmentálneho vedomia

Cieľom tejto časti programu je motivovať aktívnejšie zapojenie všetkých účastníkov do procesu environmentálneho hodnotenia a zvýšiť informovanosť rôznych skupín obyvateľstva o problematike trvalo udržateľného rozvoja.

Cieľovými skupinami sú zástupcovia štátnej správy a samosprávy, súkromného sektora, výchovno-vzdelávacích inštitúcií, občianskych združení a v neposlednom rade širokej verejnosti.

V rámci kampane sa budú poskytovať informácie o:

– posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o súčasnom stave uplatňovania tohto zákona

v Slovenskej republike,

– trvalo udržateľnom rozvoji, jeho princípoch, kritériách a indikátoroch,

– Agende 21 a stave jej uplatňovania v Slovenskej republike i vo svete,

– programe Capacity 21 pre Slovenskú republiku. Informácie sa budú uverejňovať v publikáciách (článkoch, zborníkoch, prekladoch zahraničných materiálov, informačných brožúrach a príručkách), na propagačných materiáloch (plagátoch, posteroch atď.), ako aj na internetovskej stránke.

● Sustainable Development Networking Programme – SDNP

SDNP je nezávislá iniciatíva, ktorá podporuje program Capacity 21 tým, že pomáha krajinám rozširovať informácie a uľahčovať prístup k nim. Technická pomoc, ktorú poskytuje tento program, sa stáva vlastníctvom krajiny a má byť základom neziskovej informačnej siete, ktorá má pomáhať ľuďom z rôznych oblastí spoločnosti, angažujúcim sa vo veciach týkajúcich sa oblasti trvalo udržateľného rozvoja. Informačná revolúcia umožnila a umožňuje miliónom ľudí lepšiu informovanosť o ich krajine, meste či dedine. SDNP stavia na globálnom hlade po informáciách, a preto pomáha vytvárať prístup k údajom prostredníctvom elektronickej siete. Kľúčovou úlohou je vytvoriť čo najlepší prístup k dôležitým informáciám na systematickom základe.

Podpora používania Internetu, e-mailu a pod. môže byť významným nástrojom integrácie procesu environmentálneho hodnotenia a trvalej udržateľnosti. Posilní bežné prostriedky komunikácie medzi regiónmi a rezortmi a rozšíri možnosti jej užívateľov. V Slovenskej republike program Capacity 21 a SDNP spoja úsilie v záujme znásobenia svojich príspevkov.

Rastislav Vrbenský